

**ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ
Մ. Գոբկոլ անվան Վաղարշ ապատի N5-րդ ավագ
դպրոց**

**ԹԵՄԱ - ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՄԵՋ
ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ, ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ
ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ**

**<ԻՆՖՈՐՄԱՏԻԿԱ> ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ
ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ**

**ԿԱՏԱՐՈՂ՝ Ա.Մովսիսյան <<Արմավիրի Ռ.Եղոյանի
անվան N1-ին դպրոց>>-ի
ինֆորմատիկայի ուսուցիչ**

**Ղեկավար՝ Գ.Բարխուդարյան <<Մ. Գոբկոլ անվան
Վաղարշ ապատի N5-րդ ավագ
դպրոց>>-ի ուսուցչուհի**

ԱՐՄԱՎԻՐ-2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ 3.

2 Հետազոտական համալուծում 4

3 Գործնական համատեքստ 4

. Օրվա դասի պլան

5 Հետազոտության ընթացքը 5

⁴

6 Տվյալների և վերլուծություն 12

7 Ամփոփում 13⁸

.

8 Գրականության ցանկ 9

. մշակում

.

.

.

. 14

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից հասարակության մեջ սովորողների ակտիվ անկախ կրթական գործունեության դասընթացը հիմք է դառնում ժամանակակից մասնագետների պատրաստման համար, և ձևավորված ճանաչողական անկախությունը շրջանավարտին թույլ կտա արագ հարմարվել աշխատանքային գործունեության փոփոխվող բովանդակությունը, հնարավորություն կտա յուրացնել նոր գիտելիքներ, որակավորումներ և հմտություններ հնարավորինս սեղմ ժամկետներում:

Ներկա փուլում կրթության հիմնական նպատակը ոչ թե սովորողներին փոխանցվող և գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների պարզ՝ հավաքածուն է, այլ նրանց ունակության ձևավորումը՝ ինքնուրույն քաղելու, վերլուծելու և տեղեկատվությունը ռացիոնալ օգտագործելու, արագ ապրելու և արդյունավետ աշխատելու համար, փոփոխվող աշխարհ:

Համակարգչային գիտությունների և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ուսուցման գործընթացում ճանաչողական անկախության ձևավորումը նախատեսված է սովորողների պատրաստակամությունը ինքնուրույն տիրապետելու գիտելիքներին և գործունեության մեթոդներին:

Հետազոտական համատեքստ

Համաշխարհային համակարգչայինացման և ինֆորմատիզացիայի

Համատեքստում պետությունը պահանջում է, որ մեր շրջանավարտները կարողանան արագ կողմնորոշվել, ինքնուրույն ուսումնասիրել և արագ աշխատել տեղեկատվական հսկայական հոսքի հետ:

Ուսումնական գործընթացի հիմնական նպատակը ոչ միայն գիտելիքի յուրացումն է, այլ նաև այս յուրացմանը, ճանաչողական ուժերի զարգացումը և ուսանողների ստեղծագործական ներուժը, ինչը հնարավոր չէ իրականացնել առանց անկախ կրթական գործունեության վրա հենվելու :

Ինքնուրույն աշխատանքը բավականին մեծ դեր ու նշանակություն ունի:

Ինքնուրույն է համարվում այն աշխատանքը, որի ընթացքում սովորողները պարզորոշ պատկերացնում են աշխատանքին նպատակը, դրա կատարման կարգը և կատարում են այն՝ առանց ուսուցչի անմիջական մասնակցության:

Ինքնուրույն աշխատանքը դիտարկվում է որպես ուսուցման միջոց: Ինքնուրույն աշխատանքի անցկացումն ունի որոշակի առանձնահատկություններ:

Ուսուցիչները հաճախ կիրառում են աշակերտների ակտիվությունը խթանող հնարներ, և համարում են, որ իրենք կազմակերպեցին ինքնուրույն աշխատանք: Անկասկած, այդ հնարների կիրառմամբ նրանք սովորեցնում են աշակերտներին ինքնուրույն աշխատել, բայց այն դեռ ինքնուրույն աշխատանք չէ: Նախ տեսնենք, թե ինչ են իրենցից ներկայացնում ինքնուրույնություն և ինքնուրույն աշխատել, բայց այն դեռ ինքնուրույն աշխատանք չէ: Նախ տեսնենք , թե ինչ են իրենցից ներկայացնում ինքնուրույնություն և ինքնուրույն աշխատանք արտահայտությունները: Ինքնուրույնությունը անհատի անձնային որակ է, իսկ ինքնուրույն աշխատանքը՝ ուսումնական աշխատանքի ձև: Ինքնուրույնության և ինքնուրույն աշխատանքի միջև գոյություն ունի սերտ կապ:

Գործնական համատեքստ

Աշակերտների ինքնուրույն գործունեության կազմակերպման ձևերը փորձը ցույց է տալիս , որ`

- Ճիշտ կազմակերպված ինքնուրույն աշխատանքը պարբերաբար անցկացնելու՝ սովորողներն առավել խորը և ճկուն գիտելիքներ են ձեռք բերում, քան ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքների հաղորդման դեպքում:
- Ըստ դիդակտիկական նպատակի և բովանդակության տարատեսակ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպումը նպաստում է սովորողների ճանաչողական և ստեղծագործական ունակությունների, մտածողության զարգացմանը:
- կազմակերպման և տրված առարկայից տրվող տնային աշխատանքների թաղանթի ընթացքի համար ինքնուրույն աշխատանքի ցանկերի քաղաքական մշակվում է ինքնուրույն աշխատելու հիմնարար կարողությունները:

Վեր գրվածից պարզ է դառնում, թե որքան մեծ նշանակություն ունի ինքնուրույն աշխատանքը դպրոցականների ուսուցման գործընթացում գործունեության ծավալելու կարողության ձևավորումը հնարավոր է իրականացնել սովորողների ինքնուրույն գործունեության արդյունավետ կազմակերպման միջոցով:

Ինչպես ցույց են տվել ուսումնասիրությունները, սովորողների ինքնուրույն աշխատանքն ունի որոշակի կառուցվածք : Այն իր մեջ ներառում է վեց հիմնական փուլեր

1. կազմակերպչական.

Սա երեխաների աշխատանքների միջավայրի նախապատրաստումն է:

2.բառարանների, հուշաթերթիկների բաշխում, որոնք անհրաժեշտ կլինեն աշխատանքի ընթացքում : Աշխատանքային միջավայրի նախապատրաստումը

համար:

3. նախապատրաստական, ուշադիր աշխատել, ինքնաստուգում կատարել, այսինքն՝ այն ամենը, ինչը կապահովի աշխատանքի արդյունավետությունը:

4. կողմնորոշիչ. այս փուլի ընթացքում սովորողն իմաստավորում առաջադրանքը, առաձնացնում է, թե ինչ է տրված, թե ինչ պետք է իմանալ կամ կատարել, ինչպիսի գիտելիքներ և գործողություններ են պահանջվում աշխատանքի կատարման համար:

5. հիմնական փուլ . Այս փուլում կատարվում է ինքնուրույն աշխատանքը:

6. ամփոփիչ փուլ. Այս փուլում կատարվում է անցուդարձ: Ուսուցիչը գնահատում է, քննարկում է, վերլուծում ամբողջ դասարանի աշխատանքի ընթացքը, արդյունքները: Նպատակահիմար է առաջադրանքի կատարման ստուգման համար առանձնացնել ևս մեկ կառուցվածքային փուլ՝

7. Ստուգիչ փուլ, որի ընթացքում աշակերտը կատարելով առաջադրանքը՝ ինքն իր սեփական նախաձեռնությամբ ստուգում է իր աշխատանքը և գնահատում այն, այսինքն՝ իրականացնում է ինքնաստուգում և ինքնավերահսկում: Կազմակերպելով սովորողների ինքնուրույն աշխատանքը՝ ուսուցիչը պետք է կարողանա պատասխանել հետևյալ հարցերին.

1. Տվյալ ուսումնական նյութի ուսումնասիրման գործընթացի, ո՞ր փուլում է նպատակահարմար կազմակերպել ինքնուրույն աշխատանքը,
2. Ինքնուրույն աշխատանքի ի՞նչ տիպ է անհրաժեշտ ընտրել և կիրառել գիտելիքների յուրացման տվյալ փուլում:

Ինքնուրույն գործունեության կազմակերպումն ու անցկացումը պահանջում է հատուկ մոտեցում : Այդ պատճառով անհրաժեշտ է մանրամասն մշակել դասի պլանը, որոշել ինքնուրույն աշխատանքի տեղը դասի ընթացքում,

բովանդակությունը, դրա կազմակերպման ձևերն ու մեթոդները: Միայն այս դեպքում ինքնուրույն աշխատանքը արդյունավետ կընթանա: Ընդ որում,

մակարդակը, ծավալը, հնարավոր սխալները, դժվարությունները, որոնք կարող են ծագելը երեխաների մոտ՝ այդ աշխատանքի կատարման ընթացքում : ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ընթացքում անհրաժեշտ է մտորել նաև սովորողներին ցուցաբերվող օգնության և ստուգման ձևերի մասին:

.
Ի՞նչ են սովորելու աշակերտները: Ինչու է դա կարևոր: Ինչպես է դա կապվում լավ կենսական փոփոխության հետ:
.
Ի՞նչ են սովորելու աշակերտները: Ինչպե՞ս են սովորում այդ նյութը: Որո՞նք են լավ և վատ սովորողների կարևոր տարբերությունները:
.
Ի՞նչ հնարավորություն է տրվում աշակերտներին համագործակցված աշխատելու, բաղաձայնություններով աշխատելու, գործնական աշխատանք տրված նյութի վերաբերյալ:
.
Ի՞նչպես է ուսուցիչը հնարավորություն տալիս աշակերտներին ինքնուրույն աշխատելու: Ի՞նչպես են աշակերտները ինքնուրույն կիրառում օրվա սովորածը:
.
Ամփոփվում են դասի կարևոր մասերը: Անհրաժեշտության դեպքում տրվում է օգնություն/արտազուգահայտյալներ/պահանջներ:

Օրվա դասի պլան

Առարկան՝ Ինֆորմատիկա

Դասի թեման՝ Էլեկտրոնային աղյուսականեր MS EXCELE

Դասարան՝10 –րդ

Դասի նպատակները՝ Ծանոթացնել սովորողների MS EXCELE

ծրագրին,ինտերֆեյսին:

Ծանոթացնել սովորողներին Ms excele ծրագրի նպատակին ևկառուցվածքին:

Կարողանալ կազմել աղյուսակներ, ազատ աշխատելով բջիջների կորդինատների հետ:

Անհրաժեշտ պարագաներ –համակարգիչ , պրոեկտոր,դասագիրք, տետր

Ցուցադրական նյութեր Ms excele ծրագիրը իր ինտերֆեյսով

Դասի ընթացքը՝ դիտել, փոխել տվյալները բանաձևերի ցուցադրման ռեժիմը օգտագործել ձեռք բերված հմտությունները և կարողությունները:

1.Անրադարձ MS EXCELE ծրագրին

2.Ծանոթացնել նրանց ենթատեքստային մենյուների հետ:

Հանձնարարել աշակերտներին ստեղծել իրենց դասացուցակը, հերթապահության Իմաստի ընկալման փուլ նկարագրությունը և տևողությունը, ցուցակը՝ օգտվելով օրինակից:

Կշռադատման, գնահատման փուլի նկարագրությունը և տևողությունը ստուգել աշխատանքները, խրախուսել, գնահատել և պահպանել իրենց թղթապանակների մեջ:

Տնային հանձնարարություն՝ Դասը ընթերցել, սովորել քայլերը համակարգչով կարողանալ ինքնուրույն կատարել, դասի վերջին հարցերին կարողանալ պատասխանել:

Հետազոտության ընթացքը

Ինքնուրույն աշխատանքների հիմնական տեսակները կարելի է դասակարգել ըստ մի քանի հատկանիշների, որոնք միևնույն ինքնուրույն աշխատանքը բնութագրում են տարբեր տեսանկյունից: Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակները ներկայացնենք աղյուսակի տեսքով:

Ինքնուրույն աշխատանքի դասակարգման հատկանիշներ՝ ըստ ուսումնական նպատակների:

1. Հիմնարար գիտելիքների կրկնության և նոր նյութի ընկալմանը նախապատրաստող
2. Նոր նյութի ուսումնասիրությունը նպաստող
3. Գիտելիքները համակարգող
4. Որոշակի կարողություններ զգարագանող
5. Ստուգող, վերահսկող

Ըստ ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում դիդակտիկ նյութերի կիրառության:

1. Աշխատանք դասագրքով, տեղեկատու գրականության շուրջ, բառարաններ, հանրագիտարաններ և այլն: Գրքի շուրջ ինքնուրույն աշխատելու կարողությունը սովորելուն նպաստող ամեն կարևոր կարողություններից է: Առանց այդ կարողության յուրացման հնարավոր չէ իրականացնել գիտելիքների լիարժեք յուրացումը քանի որ յուրացման գործընթացի կարևոր կառուցվածքային տարրերը, ինչպիսիք են՝ իմաստավորումը և ամրապնդումն իրականացվում է դասագրքի շուրջ կատարվող աշխատանքի ընթացքում: Գրքի շուրջ աշխատելու անկարողությունը պատճառով ուսումնական աշխատանքն աշակերտի համար դառնում է տանջալի աշխատանք : Գրքի շուրջ աշխատելու կարողությունների

2.Դիտումներ և գործնական աշխատանքներ: Դիտումների համար որպես դիտարկվող առարկաներ կարող են լինել շրջապատող առարկաները և երևույթները: Սովորողները հաշվում են չափում, ստեղծում:Նրանք դիտարկում են առարկաները և երևույթները անմիջականորեն բնության մեջ, անցկացնում են փորձեր՝ կատարելով գործնական աշխատանքներ: Դիտարկումների, փորձերի, գործնական և լաբարատոր աշխատանքների հետ կապված ինքնուրույն աշխատանքները ունեն շատ մեծ նշանակություն, քանի որ նպաստում են աշակերտների դիտողականության, հետազոտական կարողությունների և հմտությունների զարգացմանը:

4. Աշխատանքը բաշխիչ նյութերի կիրառմամբ

5. Գրաֆիկական աշխատանքներ

6. Ինքնուրույն աշխատանքներ, որոնք կախված են դիդակտիկ նյութերի ստեղծման հետ :

Ըստ կատարման տեղի

1. Դասարանում

2.Արտադասարանական կամ արտադպրոցական ուսումնական միջոցառումների ժամանակ

3. Տունը

Իսկ ի՞նչ ծավալով և ի՞նչ բնույթի առաջադրանքներ են անհրաժեշտ առաջադրել ինքնուրույն կատարելու համար: Այսպես.

1.Առաջադրանքների ծավալը պլանավորելու համար, անհրաժեշտ է հաշվի առնել սովորողների աշխատանքի տեմպը: Ժամանակը ճիշտ կազմակերպելու համար պետք է նախապես կատարել ինքնուրույն աշխատանքի համար պլանավորված առաջադրանքը: Այդ դեպքում մենք առաջադրանքի կատարման համար ուսուցչի կողմի ծախսված ժամանակը անհրաժեշտ է բազմապատկել երեքով, հենց

Առաջադրանքի կատարման ընթացքում ուսուցիչը կարող է հասկանալ, թե ինչ տարրեր կարող են արգելակել կամ արագացնել սովորողների աշխատանքը:

2.Սովորողների ինքնուրույն ուսումնական գործունեության համար նախատեսված առաջադրանքների բնույթը անհրաժեշտ է աստիճանաբար բարձրացնել:

3.Առաջադրանքները պետք է ընտրել այնպես, որ նպաստեն դրանց նկատմամբ հետաքրքրության զարգացմանը:

4. Սովորաբար, աշակերտները ոչ միաժամանակ են ավարտում ինքնուրույն աշխատանքը: Ինքնուրույն աշխատանքների համար առաջադրանքներ ընտրելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների յուրացման գործընթացում սովորողներից պահանջում է ժամանակահատված: Այդ պատճառով նպատակահարմար է նախապես պատրաստել առաջադրանքներ, լրացուցիչ առաջադրանքներ՝ արագ աշխատող աշակերտների համար:

5. Դժվար է ընտրել այնպիսի առաջադրանքներ, որոնք համապատասխանում են բոլոր աշակերտների ներուժին: Եթե առաջադրվում է պարզ, միատիպ վարժություններ, օրինակ՝ բազմապատկման կամ բաժանման, ապա առաջադրանքների տարբերակումը կարգավորվում է ծավալով: Առավել դժվար է, օրինակ ընտրել յուրաքանչյուր աշակերտի ներուժի համապատասխան առաջադրանքներ: Այդ պատճառով նպատակահարմար է առաջադրել տարբերակված առաջադրանքներ՝ հաշվի առնելով սովորողների առանձին խմբերի ներուժը: Սակայն պետք է նշել, որ ըստ բարդության աստիճանի տարբեր առաջադրանքներ ընտրելը բավականին բարդ է: Ընտրել հեշտ առաջադրանք, որը համապատասխանում է թույլ աշակերտի ներուժին, դժվար չէ: Բայց այստեղ մի մեծ վտանգ է թաքնված: Եթե թույլ կարողություններ ունեցող աշակերտը դասից դաս անընդհատ դյուրին աշխատանք կատարի նույն պահանջով, ապա այդպես

կարող ենք խորացնել նրա զարգացման հետ կապված խնդիրները:Այդ

ընտրության ընթացքում ուսուցիչն իր առջև նպատակ է դնում Ակզբում աշխատանքում ներառել պարզ առաջադրանքներ, ապա աստիճանաբար յուրացման համար ներմուծել ավելի բարդ նյութեր:

Ե. Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված առաջադրանքները ցանկալի է, որ աշակերտներից պահանջեն կամային ջանքեր:

Տվյալների մշակում և վերլուծություն

Ինքնուրույն աշխատանքը մի կողմից արդեն ձեռք բերված ինքնուրույնության արտահայտումն է, մյուս կողմից՝ ինքնուրույնության զարգացմանը նպաստող միջոց: Կարելի է ասել, որ ինչպես դպրոցում, այնպես էլ ողջ կյանքի ընթացքում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում են զարգացնում գիտելիքների յուրացման գործընթացն իրականացնող ճանաչողական կարողություններն ու հմտություններն: Նույնիսկ բազմաթիվ փորձառու ուսուցիչներ կազմակերպելով սովորողների ուսումնական գործունեությունը՝ չեն խթանում նրանց ակտիվության զարգացմանը: Այդպիսի ուսուցիչներից աշակերտը կարող է օգնություն ստանալ առաջին իսկ դժվարության դեպքում: Այդպես աշակերտն այլևս առանձնապես ակտիվություն չի դրսևորում խնդիրների լուծման նպատակով ինքնուրույն ուղիների որոնման գործում: Աշակերտին տրվում է պատրաստի արդյունքը, չնայած որ նա կարող է ինքնուրույն որոնել այն: Երբեմն էլ ուսուցիչը չի հետաքրքրվում, թե ինչպես է աշակերտը գրել հարցի պատասխանը, այլ սահմանափակվում է արդյունքների ճշտության ստուգումով, ինչը չի բարձրացնում աշակերտի հետաքրքրությունը՝ առաջադրանքի կատարման համար տարբեր ուղիների որոնման գործում:

Ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունները չեն ծագում ինքն իրենց, դրանք անհրաժեշտ է ձևավորել և դրանում հսկայական դեր ունի ուսուցիչը: Երեխաների ինքնուրույնությունը զարգանում է աստիճանաբար, դաստիարակվում է դասից

կարող ենք խորացնել նրա զարգացման հետ կապված խնդիրները: Այդ

յուրացնեն հասկացությունները, օրինաչափությունները, դասիարակել նոր ճանաչելու ցանկություն և զարգացնել այն կարողությունները, որոնք պարտադիր են ինքնակրթության և ինքնակատարելագործման համար

Ամփոփում

Ուսումնասիրության արդյունքում բացահայտվել են տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի ապագա մասնագետների ինքնուրույն ճանաչողական անկախության զարգացման 6 մակարդակ:

Իմացական անկախության զարգացման մակարդակների բնութագիրը

Մակարդակ	Բնորոշիչ
Ցածր	Ինքնուրույն գիտակցության բոլոր բաղադրիչները բնորոշվում են ցածր զարգացման մակարդակով
Էլեմենտար	Ինքնուրույն գիտակցության որևէ մեկ բաղադրիչը բնորոշվում է միջին զարգացման մակարդակով, բոլոր մնացածը՝ ցախր
Սկզբնական	Ինքնուրույն գիտության երկու բաղադրիչները բնորոշվում են միջին զարգացման մակարդակով, մեկը՝ ցածր
Միջին	Ինքնուրույն գիտակցության բոլոր երեք բաղադրիչները բնորոշվում են միջին զարգացման մակարդակով

Հիմնական	Ինքնուրույն գիտակցության որևէ մեկ բաղադրիչը բնորոշվում է բարձր զարգացման մակարդակով, բոլոր մնացածը՝ միջին
Բարձր	Ինքնուրույն գիտակցության բոլոր երեք բաղադրիչները բնորոշվում են բարձր զարգացման մակարդակով

Գրականության ցանկ

1. Հակոբյան Լուսինե Աշակերտների ինքնուրույն գործունեության կազմակերպման ձևերը:
2. Լիլիթ Հովհաննիսյան, Դասի պլանավորում
3. Саитова Марина Федоровна опыт формирования познавательной самостоятельности учащихся на уроках информатики на и во время внеурочной деятельности